

موسی اولین مدرسه دخترانه مشهد

شاهزاده فروغ السلطنه آذرخشی (قهرمان) زاده ۱۲۸۳ مشهد، دختر قهرمان میرزا و نوه شجاع السلطنه، نواده فتحعلی شاه قاجار و مؤسس اولین مدرسه دخترانه در شهر مشهد است.

پس از مشروطه با اینکه بارقه‌های توسعه طلبی روشن شده و مطالبه برای فراهم شدن زمینه تحصیل و دانش اندوزی افزایش پیدا کرده بود، زنان و دختران همچنان در بسیاری از شهرها از بسیاری حقوق اولیه که یکی شان کسب علم بود، محروم بودند؛ زیرا معمولاً جامعه سنتی آن روزگار اعتماد یا اعتقادی به شیوه نوین آموزش نداشت یا تحصیل را صرفاً مخصوص پسران می دانست.

در این میانه یکی که نامش معرف کاملش است، چون فروغی درخشید و تلاش کرد از راه گفت و گو، آگاهی بخشی و ساخت مدارس ویژه دختران، راه دانش آموزی اناث را هموار کند. این تلاش ها به سرانجام می رسد و درست ۱۱۷ سال پیش، اولین مدرسه دخترانه در مشهد راه اندازی می شود؛ مدرسه ای که در خیابان سرشور فعلی، کوچه مسجد نظریافته (سهله) سرشور ۲۷ واقع شده است و هنوز نام فروغ در تابلو معرفی کوچه اش می درخشد.

به فاصله ۱۲ سال پس از شروع کار اولین مدرسه دخترانه در تهران، بانو فروغ السلطنه آذرخشی در مشهد اقدام به تأسیس اولین مدرسه دخترانه می کند. اگرچه در ظاهر ساده به نظر می رسد، تأسیس مدرسه دخترانه در مشهد آن روزگار بسیار سخت بوده است و پیش از فروغ، میرزا حسن تبریزی نیز در سال ۱۲۶۷ خورشیدی وقتی نخستین دبستان مشهد را ساخت، این مرارت ها را تجربه کرد، آن چنان که این اتفاق به مزاق برخی از افراد جامعه سنتی آن دورانخوش نیامده و مدرسه اش خراب شد و او ناگزیر از مشهد رفت. ورود زنان به این عرصه ها در همان جامعه بعد از ۲۷ سال با مشکلات و موانع بیشتری همراه بود و ایجاد تحولی جدید و سنت شکنی تلاش برای سواد آموزی قطعاً بازخوردی شدیدتر را در پی داشت.

این مدرسه در سال ۱۲۹۶ شمسی پنج کلاس و هفت آموزگار داشت. خانم فروغ در مسیر راه اندازی و اداره مدرسه با مشکلات زیادی دست به گریبان بود. بودجه مدرسه از شهریه و کمک ماهیانه ۳۰ تومان از شرکت فرهنگیان تأمین می شد. در کنار بودجه ناکامی و مشکلات ناشی از آن بسیاری از متعصبین به وسایل گوناگون وی را تهدید می کردند و از ادامه کار می ترساندند. ولی او با پشتکار ادامه داد و در مقابل مخالفان ایستادگی کرد و برای جلوگیری از شورش و فتنه، از برپایی جشن افتتاحیه خوداری نمود. در ابتدا کلاس اول با سه دانش آموز و کلاس دوم با ۴ دانش آموز دایر شد و با تمام مخالفت ها سرانجام در روز ولادت پیامبر اسلام (ص) جشن افتتاحیه ای با خطابه های دانش آموزان منعقد شد.

پس از چندی کلاس‌های سوم، چهارم و پنجم دایر شدند و در اولین امتحانات نهایی سال پنجم عده داوطلبان ۷ نفر بودند که قبول شدند. سدر چهارمین سال تأسیس کلاس ششم نیز دایر شد و بعد از ۳ سال سیکل اول و دبستان با هم اداره می‌شدند.

سال ۱۳۰۴ مدرسه فروغ ۱۴۵ دانش‌آموز داشت و مدرسه به صورت ۶ کلاسه اداره می‌شد. خردادماه ۱۳۰۹ این مدرسه دارای ۶ کلاس ابتدایی و کلاس اول متوسطه بود. آن سال‌ها، مدارس ملی (غیر دولتی) از لحاظ کیفیت مورد بررسی و تایید اداره معارف قرار می‌گرفتند، مدرسه فروغ نیز مورد تأیید وزارت معارف قرار گرفت و مجوز ادامه کارش را دریافت کرد.

در سال ۱۳۱۱ فروغ با کمک اداره معارف خراسان برای مجوز گشایش کلاس‌های کامل متوسطه تقاضا کرد. از سوی اداره معارف خراسان اجازه هفت کلاس صادر شد و از صدور مجوز برای کلاس‌های ۸ و ۹ ممانعت به عمل آمد. در سال ۱۳۱۳ کلاس‌های دوم و سوم دبیرستان افزوده شدند و در ۱۳۱۷ دبستان فروغ با شش کلاس ابتدایی، دولتی شد و نام «فروغ» بر تابلوی آن نقش بست. مدرسه فروغ همواره تعدادی دانش‌آموز را به صورت شبانه‌روزی و با تحصیلات رایگان تعلیم می‌داد آنان دانش‌آموزان بی بضاعتی بودند که آستان قدس رضوی با جمعیت شیروخورشید سرخ هزینه تحصیل و زندگی آنان را تأمین می‌کرد. خانم فروغ السلطنه آذرخشی در سال ۱۳۳۵ بعد از ۴۲ سال خدمت فرهنگی بازنشسته شد و اداره فرهنگ خراسان طی مراسمی از خدمات ایشان تقدیر نمود. سرانجام مادر فرهنگ خراسان، مؤسس اولین دبستان و دبیرستان دخترانه مشهد در ۱۵ آذرماه ۱۳۴۲ در سن ۸۲ سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم مطهر به خاک سپرده شد.

<http://oral-history.ir/?page=post&id=۱۸۶۲>

<https://mashhadchehreh.shahrarnews.ir/fa/news/۳۵۴۴/%D۹%A۱%D۸%B۱%D۹%AA%D۸%BA-%D۸%A۲%D۸%B۰%D۸%B۱%D۸%AE%D۸%B۴%DB%AC-%D۸%A۸%D۸%A۷%D۹%A۶%DB%AC-%D۸%B۳%D۸%A۷%D۸%AE%D۸%AA-%D۹%A۶%D۸%AE%D۸%B۳%D۸%AA%DB%AC%D۹%A۶-%D۹%A۵%D۸%AF%D۸%B۱%D۸%B۳%D۹%A۷-%D۸%AF%D۸%AE%D۸%AA%D۸%B۱%D۸%A۷%D۹%A۶%D۹%A۷-%D۹%A۵%D۸%B۴%D۹%A۷%D۸%AF>

https://fa.wikipedia.org/wiki/%D۹%A۱%D۸%B۱%D۹%AA%D۸%BA_%D۸%A۲%D۸%B۰%D۸%B۱%D۸%AE%D۸%B۴%DB%AC#:~:text=%D۹%A۱%D۸%B۱%D۹%AA%D۸%BA/%۲۰%DB%A۷%D۹%A۴%D۸%B۳%D۹%A۴%D۸%B۷%D۹%A۶%D۹%A۷/%۲۰%DB%A۷%D۸%AF/%D۹%A۷/%۲۰%DB%B۱%DB%B۲%DB%BA%DB%B۳/%۲۰%D۹%A۵%D۸%B۴%D۹%A۷%D۸%AF/%D۸%AF%D۸%AE%D۸%AA%D۸%B۱%D۸%A۷%D۹%A۶%D۹%A۷/%۲۰%D۸%AF%D۸%B۱/%۲۰%D۸%B۴%D۹%A۷%D۸%B۱/%۲۰%D۹%A۵%D۸%B۴%D۹%A۷%D۸%AF/%۲۰%D۸%A۷%D۸%B۳%D۸%AA

<http://www.azghand.ir/dignitary/detail/%D۸%B۴%D۸%A۷%D۹%A۷%D۸%B۲%D۸%A۷%D۸%AF%D۹%A۷-%D۹%A۱%D۸%B۱%D۹%AA%D۸%BA-%D۸%A۷%D۹%A۴%D۸%B۳%D۹%A۴%D۸%B۷%D۹%A۶%D۹%A۷-%D۸%A۲%D۸%B۰%D۸%B۱%D۸%AE%D۸%B۴%DB%AC-%۴۸view/>